

Posudek na bakalářskou práci Barbory Krauseové „Struktura pregramotnostních dovedností předškolních dětí s přihlédnutím k domácímu gramotnostnímu prostředí“

Zpracovala vedoucí práce: doc. PhDr. Gabriela Seidlová Málková, Ph.D.

Práce kolegyně Krauseové je velmi zajímavou a z odborného hlediska potřebným příspěvkem k tématu z oblasti studia pregramotnostních dovedností. Kolegyně Krauseová realizuje v předkládané práci pečlivou deskriptivně – explorativní studii pregramotnostních profilů předškolních dětí nahlížených optikou domácího gramotnostech prostředí. Samostatný výzkum provedla v dosud méně sledovaných lokalitách středočeského kraje, mimo region hlavního města Prahy. Pečlivá analytická práce, kterou v rámci zpracování dat získaných ve výzkumném terénu provedla, nabízí velmi podnětný materiál s výrazným potenciálem pro zhodnocení v odborné praxi pedagogiko-psychologického poradenství. Samotná bakalářská práce je také poměrně rozsáhlá, textová část čítá 70 stran.

Kolegyně Krauseová pracovala na tvorbě bakalářské práce systematicky, pečlivě a průběžně. Každou fázi realizace projektu vlastního výzkumu pečlivě připravovala, ochotně konzultovala a prokazovala velkou ochotu učit se novým poznatkům i pružně reagovat na potřeby výzkumné situace.

Předkládaná práce je strukturována a formátována podle zvyklostí obvyklých v prezentacích výsledků společenskovědního, resp. psychologického výzkumu. Celá práce tak tvoří jeden koherentní celek, každá kapitola v textu má své místo. První cca třetina části textu předkládané práce se věnuje přehledu klíčových poznatků relevantních pro téma bakalářské práce a významných pro potřeby vlastního realizovaného výzkumu-velmi dobře tak připravuje pole pro formulaci vlastních výzkumných otázek i pro porozumění záměrům realizovaného výzkumu. Autorka zde pracuje s významnými pracemi domácího, ale především mezinárodního výzkumu z oblasti studia vývoje gramotnosti. Oddíly textu věnované popisu metodologie realizovaného výzkumu jsou pečlivě, srozumitelně a náležitě strukturovaně zpracované. Výsledky výzkumu jsou pečlivě popsány a interpretovány na celkem cca 20 stranách.

K práci kolegyně Krauseové nemám mnoho, co kriticky podotknout. Jazyk textu je ke čtenáři vlídný a ohleduplný, text doslova sám plyne, zvolna čtenáři rozkrývá podstatná témata a představuje záměry i výsledky provedeného výzkumu. Pečlivý čtenář v textu najde pár překlepů, ediční nedostatků a rezerv v popisu některých tabulek. Samotný obsah předkládané práce a jeho hodnota tím ale nijak neutrpí. Práci proto pochopitelně a s radostí doporučuji k obhajobě a pro tuto příležitost navrhuji kolegyni pro přípravu několik diskusních bodů/ otázek:

1. V kap. 6.2. při prezentaci výkonových profilů sledované kohorty dětí v oblasti pregramotnostních dovedností nabízí autorka čtenáři při popisu jednotlivých výkonových skupin provazbu na aktivity a činnosti rodičů. Ovšem selektivně, jen pro skupinu velmi dobře vybavených dětí, ale pro profil š. 2, rizikový tak nečiní. To mi přijde škoda a bylo by zajímavé takový pohled pro obhajobu doplnit, pokud je to možné.
2. Dovednost psaní písmen se podle tab. 12 (korelační koeficienty) chová spíše jako fonematické povědomí než jako dovednost rozpoznávání písmen. Má pro to autorka nějaké vysvětlení?
3. Výsledky realizovaného výzkumu dosti přesvědčivě naznačují dva významné momenty. Za prvé ukazují, že fonematické povědomí (FP) a znalost písmen (ZP), tedy dvě zásadní dovednosti z hlediska rozvoje počátečního čtení a psaní, mají odlišný charakter z hlediska vazby na rodinné

prostředí. Zatímco FP více odráží širší jazykovou a komunikační atmosféru v rodině (ve smyslu sociálního a kulturního kapitálu rodiny), dovednost znalosti písmen je zřetelně výrazně více citlivá na konkrétní praktické činnosti a zacházení s texty v rodině. Za druhé, že vzdělání rodiče i rodiče, kteří svým dětem pravidelně čtou, vytváří pro své děti kvalitativně výrazně odlišné prostředí z hlediska připravenosti na proces osvojování si gramotnosti. Nabízí se otázka, nebo spíše prostor k zamyšlení nad tím, jak by tyto poznatky mohly být reflektovány v systému předškolní přípravy dětí nebo dokonce na úrovni intervencí ve směru předcházení negativním důsledkům rizikového vývoje počáteční gramotnosti (např. dyslexie).

K obhajobě předkládané práce navrhuji hodnocení výborně a doufám, že bude možné výsledky této práce alespoň dílče publikovat.

20.6.2020

doc. PhDr. Gabriela Seidlová Málková, Ph.D.